

Regeringen
Finansdepartementet

Yttrande över Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Dnr Fi2025/01857

Sammanfattning

Skolverket delar flera av Produktivitetskommissionens bedömningar och tillstyrker flera produktivitetshöjande förslag på utbildningsområdet, bland annat normering av betygssättningen på gruppnivå, en skolpeng som avspeglar huvudmannens ansvar, att offentlighetsprincipen bör gälla inom svensk skola, utökad rätt till utbildning i fritidshem och snabb validering och krav på behörighet. Skolverket tillstyrker också förslag som berör myndighetens förvaltningsområde, exempelvis förslag som syftar till att tillgängliggöra svenska data, inrättande av en statsbidragsportal och ett sektorsbidrag, samt att minska administrationen i offentlig sektor.

Skolverket avstyrker vissa av kommissionens förslag, bland annat försöksverksamhet med utvidgad undervisningstid, att stärka de nationella yrkesprogrammen på gymnasial nivå, skärpta krav på myndigheters konsekvensutredningar, att alla regelverk ska följas upp och utvärderas samt en översyn av detaljeringsgraden av myndigheters föreskrifter.

I flera av förslagen delar Skolverket målsättningen, men förslagen saknar tillräcklig konkretion och underlag för att möjliggöra ett ställningstagande. I andra bedömningar eller förslag har effekterna varit svåra att bedöma, och Skolverket avstår därför från att ta ställning.

Skolverkets synpunkter

Just nu pågår ett omfattande reformarbete på skolans område. Från hösten 2028 blir grundskolan tioårig och nya kursplaner utarbetas. Grundskolan ska i högre grad fokusera på grundläggande ämneskunskaper och färdigheter. Även det

svenska betygssystemet står inför förändringar. Reformerna syftar till att ge en starkare grund för elevers lärande, likvärdig utbildning och förbättrade kunskapsresultat. Förändringarna inom skolväsendet ställer också höga krav på att Skolverket effektiviserar och prioriterar i sin egen verksamhet. Myndigheten genomför därför ett omfattande förändringsarbete, bland annat mot en enklare och mer sammanhållen och effektiv styrning.

Skolverkets yttrande begränsas till bedömningar och förslag som bedöms vara relevanta för myndigheten och skolväsendet.

Produktivitetskommissionens bedömningar och förslag presenteras i separata delar snarare än som en samlad helhet. Skolverket har valt att besvara bedömningar och förslag var för sig och lämnar ingen samlad bedömning av hur de olika förslagen förhåller sig till varandra.

Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29)

5 Regelförenkling

Skolverket begränsar sina synpunkter till de delar i 5 kap. om Regelförenkling som har betydelse för Skolverkets regelgivning.

Skolverket ger ut föreskrifter och allmänna råd i Skolverkets författningssamling (SKOLFS). Författningssamlingen innehåller även föreskrifter beslutade av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Författningssamlingen innehåller även vissa förordningar – till exempel läroplaner – om regeringen har beslutat att dessa ska göras offentliga i SKOLFS i stället för i Svensk författningssamling (SFS).

5.6.1 Regelgivningsprocessen behöver bli bättre

Skolverket vill inledningsvis betona vikten av tillitsbaserad styrning och ledning i staten. Som Tillitsdelegationen konstaterat följer bättre resultat med tillit.¹ På Skolverket finns redan ett aktivt arbete med regelförenkling. Skolverket anser att det bör vara upp till varje myndighet att i sina myndighetsinterna processer säkerställa förenklingsperspektivet i regelgivningen. Skolverket instämmer i utredningens bedömning om att det är angeläget med strukturerad dialog med de aktörer som påverkas av och har att uppfylla regelverk.

Skolverket ser positivt på om särskild kompetens rörande regelförenkling samlas hos en aktör i staten och att mer resurser tillförs för att ta fram metodstöd och stötta myndigheterna i dessa aspekter. Däremot delar Skolverket inte Produktivitetskommissionens uppfattning om att det finns behov av aktiv uppföljning och kontroll av att myndigheterna beaktar förenklingsperspektivet i sin regelgivning samt ansvarsutkrävande av myndigheternas arbete med

¹ Med tillit följer bättre resultat (SOU 2019:43).

regelförenkling. Ett för ensidigt fokus på förenkling kan innebära en risk för att andra aspekter, som överensstämmelse med begrepp i annan lagstiftning eller vikten av att uttrycka sig korrekt, får stå tillbaka i alltför stor utsträckning. Det finns också en risk för att granskare inte har tillräcklig sakkunskap om andra myndigheters områden för att kunna göra välavvägda bedömningar av i vilken grad det är möjligt att förenkla föreskrifter med bibehållen kvalitet. Vi ser även en risk att förslaget kan förlänga regelprocessen. Att ställa för höga och tidskrävande krav på konsekvensutredningar kan resultera i att föreskrifter blir fördröjda eller blir begränsade på ett sätt som får negativa konsekvenser för samhället. Det behövs därför en balans.

5.6.2 Förstärkt kompetens, stöd och granskning

Skolverket tillstyrker förslaget om att Ekonomistyrningsverket (ESV) – som sedan 1 januari 2026 bytt namn till Statskontoret – ska arbeta med kompetensuppbyggnad, stöd och dialog med intressenter. Skolverket avstyrker dock att ESV, här fortsatt refererat till som Statskontoret, ska ha granskningsuppgifter gällande myndigheters regelgivning.

5.6.3 Högre krav på konsekvensutredning

Skolverket avstyrker utredningens förslag om att skärpa kraven på myndigheters konsekvensutredningar, bland annat genom ökat fokus på reglernas samlade samhällsekonomiska effekter. Skolverket betonar vikten av bra konsekvensutredningar men anser att de nu gällande kraven är tillräckliga. Även i fråga om detta förslag anser Skolverket att tidskrävande och i övrigt för högt ställda krav på konsekvensutredningar kan resultera i att föreskrifter blir fördröjda eller blir begränsade på ett sätt som får negativa konsekvenser för samhället. Det är nödvändigt att skapa en god balans mellan olika intressen i regleringen av konsekvensutredningar.

Skolverket avstyrker förslagen om att Statskontoret ska ges återremitteringsrätt på konsekvensutredningar som görs av förvaltningsmyndigheter samt att föreskrifter inte ska få beslutas förrän Statskontoret har godkänt konsekvensutredningen. Skolverket remitterar årligen flera hundra föreskrifter med tillhörande konsekvensutredningar. Den föreslagna ordningen skulle innebära en administrativ börda som inte är rimlig och inte skulle vara genomförbar i praktiken. Det skulle kunna få negativa konsekvenser för barn och elever och skolväsendet, om nödvändiga och ibland brådskande föreskrifter blockeras för att en annan myndighet, som inte heller är expertmyndighet på området som regleras, får sådana befogenheter.

När det gäller förslaget om att en konsekvensutredning ska göras när myndigheter hemställer till regeringen om nya eller förändrade regler, konstaterar Skolverket att detta redan införts med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Skolverket ser positivt på detta.

5.6.5 Alla regelverk ska följas upp eller utvärderas

Skolverket avstyrker förslaget om att konsekvensutredningar som föregått beslut om nya föreskrifter ska uppdateras inom tre år, samt att Statskontoret ska följa upp detta och rapportera till regeringen. Skolverket ifrågasätter kravet på uppdatering av flera skäl. I de fall det saknas behov av uppdatering ser myndigheten inte anledning till att det skulle göras med automatik var tredje år. Det kan också få konsekvenser som att Skolverket behöver begränsa eller avstå från andra insatser i syfte att stödja barn, elever och skolväsendet i övrigt. Redan i dag finns ett krav på uppföljning inom ramen för regelvård. Då görs dock inte ändringar om behov av sådana saknas. Förslagets syfte bedöms kunna uppnås genom den nuvarande regleringen.

5.6.8 Tydliggör myndigheternas arbete för produktivitet och tillväxt

Skolverket anser inte att det behöver tydliggöras att företagens särskilda förutsättningar ska beaktas och att hänsyn ska tas till påverkan på andra enskilda och offentliga sektorer. Skolverket ser heller inte behov av att regeringen aktivt integrerar detta perspektiv i sin styrning av Skolverket och ger myndigheten förutsättningar att fullgöra uppgiften. Vidare ser Skolverket inte behov av att Statskontoret ges i uppdrag att rikta kunskapshöjande insatser till myndigheterna för ändamålet.

Inom skolväsendet råder en likabehandlingsprincip för skolor med offentlig eller enskild huvudman vilket Skolverket alltid beaktar i sin regelgivning. Vad gäller skolväsendet behöver man alltid ta hänsyn till att barn och elever ska få den utbildning de har rätt till. Enskilda huvudmän omfattas av likabehandlingsprincipen, men hänsynen till företags förutsättningar och behov behöver ställas i relation till barn och elevers rätt till likvärdig utbildning. Ett för starkt fokus på företagets intressen i konsekvensutredningar kan ha en negativ inverkan på barn och elevers rättigheter och på kvaliteten i skolväsendet.

9 Utbildning

9.3.1 Normera betygssättningen på gruppnivå

Skolverket tillstyrker förslaget men lämnar följande synpunkter.

Skolverket har i tidigare remissyttrande konstaterat att det inte är fastslaget vilken algoritm som ska tillämpas för kalibreringen av elevers betygsvärden.² Skolverket ska enligt Betygsutredningens förslag³ få i uppdrag att ytterligare utvärdera och fastslå utformningen av den mest lämpliga kalibreringsalgoritmen. Skolverket vill poängtera att om beslut om införandet av reformen fattas innan samtliga modeller, och konsekvenser av dessa, är systematiskt utvärderade så innebär det risker för

² Skolverkets *Yttrande över betänkandet Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)*. Skolverkets dnr 2025:1140.

³ *Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)*.

möjligheterna att framgångsrikt följa planen för införande och ikraftträdande. Skolverket vill också poängtera att den föreslagna modellen är teknisk och riskerar att upplevas som svårförståelig.

För gymnasieskolan vill Skolverket även lämna följande synpunkter. Skolverket anser att det av likvärdighetsskäl kan behövas regleringar som begränsar rektorns möjlighet att helt fritt förlägga de olika slutproven under utbildningstiden. Det kan till exempel handla om föreskrifter om vid vilka läsårs slut nationella slutprov ska förläggas för olika nationella gymnasieprogram. Ett exempel kan vara ämnet matematik, där det kan vara lämpligt att det nationella slutprovet i ämnet matematik genomförs efter år 1 på samtliga nationella program i alla skolor. En sådan reglering innebär en inskränkning av huvudmannens möjlighet att fritt förlägga utbildningarnas innehåll över hela utbildningstiden i gymnasieskolan. Elevernas möjligheter till en likvärdig och rättvis utbildning och meritvärdeskalibrering bör anses överordnade den frihetsgrad som råder idag.

9.3.1 Ett gemensamt skolval bör införas

Skolverket delar målsättningen men ser behov av ytterligare utredningsarbete innan myndigheten kan ta ställning till förslag om att införa ett skolval som är gemensamt för alla aktuella huvudmän för valet till förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola.

Skolverket tillstyrkte i sitt yttrande över betänkandet *En mer likvärdig skola* (SOU 2020:28) utredningens förslag om ett gemensamt skolvalssystem. Skolverket bedömde att utredningens förslag kan vara ett steg mot minskad skolsegregation och öka likvärdigheten.⁴ Skolverket har på uppdrag av regeringen analyserat frågan om ett nationellt skolval (U2022/02561) och kommit fram till att det bland annat saknas rättsliga förutsättningar för att införa ett gemensamt skolval. För att identifiera nödvändiga författningsändringar för en ordning med ett gemensamt skolvalssystem och lämna författningsförslag behöver frågan om hur en modell för ett gemensamt skolvalssystem kan se ut, utredas på nytt, på ett mer allsidigt sätt.⁵

9.3.1 Ge fler behörighet att läsa vidare

Skolverket delar bedömningen om att det ska bli enklare för elever som i dag är obehöriga att studera på nationella gymnasiala yrkesprogram och hänvisar till att myndigheten i tidigare yttrande har tillstyrkt att den skarpa gränsen för godkänt tas bort, vilket medför en ändring av meritvärderingen.⁶

⁴ Skolverkets *Yttrande En mer likvärdig skola — minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)*. Skolverkets dnr 2020:1055.

⁵ Skolverket (2023). *Uppdrag om ett gemensamt skolvalssystem*.

⁶ Skolverkets *Yttrande över betänkandet Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)*. Skolverkets dnr 2025:1140.

9.3.2 En skolpeng som avspeglar huvudmannens ansvar

Skolverket tillstyrker förslaget angående att skolpengen bland annat bör kunna avspegla det skilda ansvar som åligger kommunala respektive fristående skolor med följande synpunkter. Skolverket ser ett behov av förändringar i regleringen av skolpengen vad gäller fördelningen mellan enskilda och kommunala huvudmän. Skolverket konstaterar i sin lägesbedömning från 2023 att det finns brister i den ekonomiska styrningen av skolan. Myndigheten anser därför att staten behöver ta ett större ansvar för resursfördelningen.⁷

Skolverket har i sitt yttrande över delbetänkandet *Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan* (SOU 2025:72) tillstyrkt utredningens förslag om att kommunen ska göra avdrag från grundbeloppet till enskilda huvudmän för merkostnader för ansvaret att erbjuda utbildning.⁸ Skolverket instämmer i att merkostnader bör beaktas i ersättningssystemet och att kommuner ska göra avdrag från grundbeloppet till enskilda huvudmän för de merkostnader som följer av kommunens ansvar att erbjuda utbildning.

Det är angeläget att staten på ett långsiktigt och övergripande plan fortsätter att bevaka och vidta åtgärder för att resursfördelningen ska bli mer kompensatorisk och likvärdig.⁹

9.3.2 En rationell dimensionering av gymnasieskolan

Skolverket delar inte bedömningen att regeringen bör ta vidare de förslag från Dimensioneringsutredningen som inte har implementerats, inklusive regionala utbudsramar, enligt synpunkter nedan. Skolverket delar dock bedömningen att reglerna för vilka skoletableringar som ska kunna anses leda till påtagligt negativa följder för eleverna, eller det kommunala skolväsendet, bör reformeras.

Skolverket framförde i sitt yttrande över betänkandet *Gemensamt ansvar* (SOU 2020:33) att myndigheten över lag ser positivt på utredningens förslag.¹⁰

Utredningens förslag är dock omfattande och innebär genomgripande förändringar om de genomförs i sin helhet. Steg två innebär större och mer ingripande förändringar och att visst ansvar för planering och dimensionering överförs från kommunerna till staten. Skolverket konstaterade i sitt yttrande att reformens andra steg föreslogs implementeras relativt nära inpå införandet av steg ett vilket ger begränsat med tid för att pröva och följa upp utfallet av de förändringar som genomförs i steg ett. Skolverket vill därför återigen lyfta att en

⁷ Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023.

⁸ Skolverkets *Yttrande angående Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan* (SOU 2025:72). Skolverkets dnr 2025:2763.

⁹ Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023.

¹⁰ Skolverkets *Yttrande över Gemensamt ansvar — en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning* (SOU 2020:33). Skolverkets dnr 2020:1050.

sådan reform behöver förberedas noga och det är viktigt att det finns tid för berörda myndigheter att utarbeta de exakta detaljerna och förbereda huvudmännen inför förändringarna. I nuläget är flera av förslagen i steg ett genomförda. Det är dock för tidigt att utvärdera om dessa förändringar kommer att leda till avsedda effekter eller om mer genomgripande förändringar behövs.

Skolverket instämmer i bedömningen att reglerna för vilka skoletableringar som kan anses leda till påtagligt negativa följder för eleverna eller det kommunala skolväsendet bör reformeras. Skolverket anser dock att utredningen inte är tillräckligt konkret i beskrivningen om hur en sådan reform ska utformas, vilket försvårar en fullständig bedömning av förslaget konsekvenser. Myndigheten har särskilt betonat vikten av att styrningen utformas så att den stödjer en långsiktigt ändamålsenlig dimensionering och underlättar tillämpningen vid prövning av nya etableringar och utökningar. Skolverket bedömer därför att kriterierna för vad som ska anses utgöra påtagligt negativa följder bör tydliggöras, så att de ger ett bättre stöd för tillståndsprövningen och bidrar till en mer ändamålsenlig och långsiktigt hållbar dimensionering av gymnasieskolan.¹¹

9.3.3 Offentlighetsprincipen bör gälla inom svensk skola

Skolverket tillstyrker förslaget att offentlighetsprincipen bör gälla alla huvudmän på skolområdet.

I enlighet med Skolverkets yttrande över *Offentlighetsprincipen eller insynslag* (SOU 2024:28) med kompletterande promemoria, vill myndigheten betona att det är viktigt att det finns tillgång till viss information om den skollagsreglerade verksamheten för att det svenska skolsystemet ska fungera som det är tänkt. Informationsförsörjningen på skolområdet har inte fungerat som avsett efter Statistiska centralbyråns (SCB) förändrade tillämpning av 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, beträffande uppgifter om enskilda huvudmän och skolenheter. Detta har fört med sig allvarliga konsekvenser för skolväsendets och allmänhetens tillgång till information på området. Med stöd av en tidsbegränsad sekretessbrytande bestämmelse i OSL kan Skolverket i dagsläget tillse att vårdnadshavare, elever, kommuner, myndigheter och andra kan få tillgång till information även gällande fristående skolenheter. Detta är dock inte en långsiktigt hållbar lösning och det krävs därför en förändring av lagstiftningen som påverkar informationsförsörjningen. Om en långsiktig lösning inte kommer på plats anser Skolverket att det blir bestående konsekvenser för informationsförsörjningen.¹²

¹¹ Skolverkets *Yttrande över Gemensamt ansvar — en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning* (SOU 2020:33). Skolverkets dnr 2020:1050.

¹² Skolverkets yttrande *Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet* (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian *Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet*. Skolverkets dnr 2024:2336.

Frågan om och hur offentlighetsprincipen ska införas för huvudmän för fristående skolor har redan utretts. Skolverket har hittills uttryckt stöd för en lösning som innebär att offentlighetsprincipen utsträcks till att gälla även för enskilda huvudmän i skolväsendet. Skolverket står fast vid den inställningen. Skolverket anser att ett införande av offentlighetsprincipen i dess helhet eller med lättnadsregler, innebär ett närmande till principen om lika villkor inom offentligfinansierad verksamhet. Skolverket anser att offentlighetsprincipen är ett beprövat regelverk med etablerad rättspraxis och kända rättsliga begrepp som innebär en långsiktig lösning för informationsförsörjningen även om en förändring initialt är förenad med viss omställning för enskilda huvudmän.¹³

9.3.3 En stärkt ägarprövning

Skolverket avstår från att yttra sig över bedömningen om en ny ansökan om godkännande som huvudman ska krävas vid ägarbyte eller flytt. Skolverket hänvisar i stället till betänkandet *Skärpta villkor för friskolesektorn* (SOU 2025:123)¹⁴ och myndighetens kommande yttrande vid en eventuell remittering.

9.3.3 En fungerande ordning för avveckling av skolor

Skolverket instämmer i bedömningen om att det krävs en fungerande ordning för att hantera skolenheter och huvudmän som avvecklar sin verksamhet, samt att elevernas rätt till utbildning bör vara i fokus vid konstruktionen av ett sådant regelverk.

Skolverket har i tidigare yttrande över delbetänkandet *Skärpta villkor för friskolesektorn* (SOU 2025:37) tillstyrkt förslag om en anmälan inför planerad skolnedläggning. I yttrandet framhåller myndigheten att det får anses vara positivt för eleverna och för kommunernas planering av antalet utbildningsplatser.¹⁵ Skolverket anser att en anmälan inför planerad skolnedläggning ger kommunerna förbättrade möjligheter att planera antalet utbildningsplatser och minimera störningar för eleverna.

9.3.4 Tidigare insatser är avgörande för att fler ska klara skolan

Skolverket instämmer i vikten av att elever som riskerar att hamna efter i sitt lärande får tidiga insatser. Myndigheten har i sitt tidigare remissyttrande över betänkandet *Förbättrat stöd i skolan* (SOU 2025:44) ställt sig bakom utredningens intentioner om att införa stödundervisning för snabbt och flexibelt stöd samt att erbjuda nationellt stöd för lärarens bedömning. Skolverket vill

¹³ Skolverkets yttrande *Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet* (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian *Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet*. Skolverkets dnr 2024:2336.

¹⁴ *Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag* (SOU 2025:123).

¹⁵ Skolverkets *Yttrande över delbetänkandet Skärpta villkor för friskolesektorn* (SOU 2025:37). Skolverkets dnr 2025:1342.

samtidigt lyfta fram komplexiteten i arbetet och betona vikten av att behovet av effektiva lösningar och borttagandet av den skarpa godkändgränsen inte leder till försämringar i förhållande till elevens tillgång till stöd. Det behövs en helhetssyn för att förstå såväl orsakerna till en elevs behov av stöd, som vilket stöd som kan vara effektivt i det enskilda fallet. Information om elevers behov av stödundervisning kan framkomma även på andra sätt än via läraren och standardiserade tester, exempelvis från elevhälsan.¹⁶ Därutöver beskrivs i Skolverkets och Socialstyrelsens redovisningar av uppdragen om skolsociala team¹⁷ samt tidiga och samordnade insatser, TSI,¹⁸ att tidiga insatser där flera myndigheter och verksamheter samverkar kan bidra till att, på ett tidigt stadium, vända en negativ utveckling hos barn och unga.

Skolverket delar även uppfattningen om att effektiva och likvärdiga bedömningsstöd är en viktig del av stödsystemet. I remissyttrandet över betänkandet *Förbättrat stöd i skolan* (SOU 2025:44) instämmer Skolverket i att standardiserade material kan hjälpa lärare att identifiera vilka elever som har behov av stöd. Skolverket ställer sig bakom bedömningen att standardiserade material ska vara både tidseffektiva och mätsäkra. Skolverket framför i yttrandet att grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna, i enlighet med hur dessa färdigheter uttrycks i kursplanerna, fortsatt bör utgöra kärnan i standardiserade tester och obligatoriska kartläggningmaterial.¹⁹ Sedan oktober 2025 arbetar Skolverket med att förbereda framtagande av standardiserade tester som konstrueras så att de tillgodoser syftet att identifiera elever som har behov av stöd i läs-, skriv- och matematikutveckling.²⁰

Skolverket delar inte bedömningen att resultaten från det obligatoriska bedömningsstödet i årskurs 1 samt det nationella provet i årskurs 3 bör samlas in centralt. Detta har Skolverket framfört i remissyttrandet över betänkandet *Kunskap för alla* (SOU 2025:19).²¹ Skolverket menar att de obligatoriska kartläggningmaterialen inte lämpar sig för sådan nationell insamling. Provresultaten från de nationella proven i årskurs 3 ger inte heller en tillräckligt heltäckande bild av elevernas kunskaper, eftersom alla delar av kursplanen inte prövas och proven inte är konstruerade för att ge ett samlat provresultat. Myndigheten föreslår i stället att lärares bedömning av om elever uppfyller de befintliga kriterierna för godtagbara kunskaper i läsförståelse i slutet av årskurs 1 i grundskolan, sameskolan och specialskolan bör samlas in genom en ny

¹⁶ Se Skolverkets *Yttrande Förbättrat stöd i skolan* SOU 2025:44. Skolverkets dnr 2025:1402.

¹⁷ Skolverket (2025). *I gränslandet mellan skolan och socialtjänsten. Slutredovisning av regeringsuppdrag skolsociala team 2023–2025*. Skolverkets dnr 2023:2063.

¹⁸ Skolverket (2023). *Tidiga och samordnade insatser för barn och unga. Slutredovisning av regeringsuppdrag 2017 – 2023*. Skolverkets dnr 2020:392.

¹⁹ Skolverkets *Yttrande Förbättrat stöd i skolan* SOU 2025:44. Skolverkets dnr 2025:1402.

²⁰ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Statens skolverk 2025-10-16.

²¹ Skolverkets *Yttrande över Kunskaps för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19). Skolverkets dnr 2025:1107.

statistikinsamling. Skolverket menar att en nationell insamling av lärares bedömningar av elevers läsförståelse utifrån kursplanen kan bidra till att förtydliga att det är kursplanen och inte bedömningsmaterialen som ska styra undervisningen.²² Motsvarande insamling skulle kunna genomföras i matematik i och med att det i de nya kursplaner som nu tas fram ska framgå mål och innehållet för vissa årskurser i matematik.²³

Produktivitetskommissionen framför att effektiva stödinsatser behöver bedrivas av kompetenta och erfarna lärare, specialpedagoger och speciallärare. Det förutsätter att tillräckligt många lärare, speciallärare och specialpedagoger utbildas. Skolverket instämmer i detta, vilket myndigheten även har framfört i remissyttrande om betänkandet *Förbättrat stöd i skolan* (SOU 2025:44).²⁴

Produktivitetskommissionen anser också att regeringen bör överväga att koppla bedömningsstöd och nationella prov till stödinsatser utöver den reguljära utbildningen, exempelvis rätt till lovskola och sommarskola samt extraundervisning på fritidshem. Skolverket bedömer inte att det finns behov av att reglera en sådan koppling. Det är redan obligatoriskt för en huvudman för grundskola att erbjuda vissa elever i årskurs 8 och 9 lovskola för att öka möjligheterna för eleverna att bli behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan. Därutöver finns det möjlighet att anordna lovskola utöver den obligatoriska och huvudmän kan ansöka om statsbidrag för merkostnader som uppstår med anledning av undervisning under skollov.²⁵ Beträffande extraundervisning i fritidshemmet vill Skolverket betona vikten av att värna fritidshemsverksamhetens särart och uppdrag som enligt läroplanen inte innefattar undervisning utifrån kursplanerna.²⁶ Det är därför inte lämpligt att reglera extraundervisning i skolämnen inom fritidshemmet.

Skolverket instämmer i Produktivitetskommissionens bedömning att det är viktigt att ledarskapet inom skolan säkerställer att lärare får det stöd som behövs i arbetet med anpassningar och stödinsatser och att det finns rutiner och organisering för samverkan med elevhälsan och andra instanser. I Skolverkets remissyttrande om betänkandet *Förbättrat stöd i skolan* (SOU 2025:44) framför myndigheten att det behöver finnas tydliga bestämmelser och rutiner för elevers behov av stöd inklusive uppföljning och utvärdering.²⁷ Kommissionen lyfter att det inom rekryteringsutbildningen för blivande rektorer ska ges god utbildning om hur arbetet med tidiga insatser kan konstrueras. Av måldokumentet för

²² Skolverket (2024). *Utveckling av kartläggningsmaterial och bedömningsstöd*. Skolverkets dnr 2024:3159.

²³ Uppdrag till Statens skolverk att förbereda införandet av en tioårig grundskola och ta fram förslag på nya läroplaner. U2025/02427.

²⁴ Skolverkets *Yttrande Förbättrat stöd i skolan SOU 2025:44*. Skolverkets dnr 2025:1402.

²⁵ Förordning (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov.

²⁶ Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) 4 kap.

²⁷ Skolverkets *Yttrande Förbättrat stöd i skolan SOU 2025:44*. Skolverkets dnr 2025:1402.

rekryteringsutbildningen för blivande rektorer framgår att deltagarna efter genomgången utbildning ska ha kunskap om förskolan och skolans ramverk, dess lagar, förordningar och övriga styrdokument. Deltagarna ska ha fått kunskaper om vad som karaktäriserar förskolans och skolans kärnprocesser.²⁸ Skolverket vill också framhålla att det av måldokumentet för det obligatoriska rektorsprogrammet framgår att rektorn efter genomgången utbildning bland annat ska kunna organisera och systematisera nödvändiga rutiner och funktioner inom organisationen med fokus på att säkra eller förbättra undervisningens och verksamhetens kvalitet.²⁹ Skolverket anser att befintliga skrivningar i måldokumentet är tillräckliga för att tillgodose de behov som Produktivitetskommissionen lyfter.

9.3.4 Försöksverksamhet med utvidgad undervisningstid

Skolverket avstyrker förslaget för både grundskolan och gymnasieskolan.

Avstyrkandet för grundskolan utgår från att en sådan försöksverksamhet där undervisningstiden i grundskolan utökas genom att terminerna förlängs och sommarlovet förkortas behöver utredas grundligare. Det behövs för att kunna identifiera alla olika konsekvenser av ett sådant förslag. Särskilt som ett sådant förslag ser ut att omfatta samtliga elever. Tidigare utredning *Förstärkningsundervisning i skolan* (SOU 2024:94) som skickades på remiss våren 2025 har haft ett annat perspektiv på förstärkningsundervisning och Skolverket har i sitt remissvar tillstyrkt den föreslagna försöksverksamheten med vissa identifierade utmaningar.³⁰

Avstyrkandet för gymnasieskolan utgår bland annat från att förslagets ämnesområden inte är relevanta för gymnasieskolan. Det råder även stora olikheter mellan de 18 nationella gymnasieprogrammen i vilket innehåll som utbildningen erbjuder och vad som i så fall skulle bära den utvidgade undervisningstiden. Utvidgad undervisningstid skulle också medföra ett förkortat sommarlov för elever i gymnasieskolan samt minska deras möjligheter till arbete under sommaren.

9.3.4 Utökad rätt till utbildning i fritidshem

Skolverket tillstyrkte förslagen om allmänt fritidshem och levnadsvillkor som grund för utökat behov av fritidshem som lämnades i betänkandet *Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid* (SOU 2022:61), med vissa kommentarer. Bland annat framförde

²⁸ Morgondagens ledare – rekryteringsutbildning för blivande rektorer. Skolverkets dnr 2021:615.

²⁹ Rektorsprogrammet. Måldokument 2021–2027. Skolverkets dnr 2019:1253.

³⁰ Se Skolverkets *Yttrande över betänkandet Förstärkningsundervisning i skolan* (SOU 2024:94). Skolverkets dnr 2025:248.

myndigheten att förslaget om levnadsvillkor kan behöva en tydligare definition.³¹ Skolverket tillstyrker fortsatt de förslagen.

När det gäller frågan om avgift för allmänt fritidshem delar Skolverket inte Produktivitetskommissionens bedömning. Bakgrunden är det betänkandet³² för fram avseende avgiftsfrihet. Skolverket bedömer fortsatt att den tid som betänkandet föreslog avseende allmänt fritidshem inte motsvarar det behov av omsorg som vårdnadshavare som arbetar och studerar har. Det medför att vårdnadshavare även fortsättningsvis skulle behöva fritidshem utöver den avgiftsfria delen.

Skolverket konstaterar också att det inte finns något konkret förslag att ta ställning till i de delar där Produktivitetskommissionens bedömning avviker från förslagen i betänkandet.³³ Frågan om hur en avgift för det allmänna fritidshemmet skulle kunna se ut, utan att motverka syftet med införandet av ett allmänt fritidshem, och vilka konsekvenser ett sådant förslag skulle kunna leda till skulle behöva utredas och analyseras innan Skolverket kan kommentera frågan ytterligare.

9.3.4 Snabb validering och krav på behörighet

Skolverket ställer sig bakom förslaget om att regeringen bör överväga att på sikt fasa ut det undantag från lärarlegitimationskravet som idag råder för personer med utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, vid undervisning på engelska annan än språkundervisning. Vi menar vidare att det redan finns ett fungerande system för validering, men att det finns utrymme för att effektivisera det. Det är dock angeläget att eventuella förändringar noga övervägs så att de inte leder till en försämrad kvalitet eller att legitimationens legitimitet urholkas.

Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

4 Digitalisering och AI

4.4.2 Genomför en reform för datadelning

Skolverket tillstyrker förslaget om att genomföra förslagen i utredningen om interoperabilitet vid datadelning (SOU 2023:96) för att skapa tydlighet gällande interoperabilitet på nationell nivå. Skolverket ställde sig bakom det förslag för en ökad interoperabilitet som framfördes i betänkandet *En reform för datadelning*

³¹ Skolverkets Yttrande över betänkandet *Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid* (SOU 2022:61). Skolverkets dnr 2023:378.

³² *Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid* (SOU 2022:61).

³³ *Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid* (SOU 2022:61).

(SOU 2023:96).³⁴ Skolverket anser att möjligheterna att dela information behöver förbättras eftersom det idag är svårt att dela information mellan myndigheter, olika aktörer i skolväsendet samt mellan sektorer.

4.4.2 Säkerställ tillgång till svenska data

Skolverket delar Produktivitetskommissionens bedömning att digitalisering, sammanställning och tillgängliggörande av data behöver prioriteras högre än idag.

4.4.2 Utforma offentlighets- och sekretesslagen, OSL, så att datadelning mellan myndigheter blir huvudregel

Skolverket ser positivt på att utforma offentlighets- och sekretesslagen, OSL, så att informationsutbyte som huvudregel blir tillåtet mellan myndigheter.³⁵

Skolverket delar även Produktivitetskommissionens bedömning om att det finns behov av ett utökat informationsutbyte mellan myndigheter. Skolverket vill dock framhålla att OSL då bör utformas på ett sätt som fortsatt säkerställer att vissa integritetskänsliga personuppgifter och skyddsvärda uppgifter kan skyddas efter en behovsprövning. Detsamma gäller uppgifter som omfattas av statistiksekretess enligt 24 kap. 8 § OSL.

4.4.4 Investera i förvaltningsgemensam digital infrastruktur

Skolverket delar Produktivitetskommissionens bedömning om att investeringarna i förvaltningsgemensam digital infrastruktur behöver öka, inte minst utifrån befintliga och kommande behov inom det svenska skolväsendet. Idag finns interfederationslösningar på plats men det är ovisst hur deras framtida finansiering och förvaltning kommer att säkerställas.

Skolverket ser positivt på åtgärder inom området men ser att Produktionskommissionens förslag behöver konkretiseras innan myndigheten kan ta ställning till dem.

4.4.4 Skapa en marknadsplats för digitala lösningar i offentlig sektor

Skolverket instämmer i behovsbilden men ser utmaningar med offentlig sektors förmåga att utveckla, tillhandahålla och förvalta en sådan marknadsplats för digitala applikationer.

4.4.5 Inrätta ett AI-kompetenscentrum

Skolverket tillstyrker förslaget om att inrätta ett AI-kompetenscentrum (en AI-verkstad) i enlighet med AI-kommissionens förslag för att stödja användning av avancerade digitala tekniker i de offentliga verksamheterna, samt till centret knyta

³⁴ Skolverkets *Yttrande En reform för datadelning (SOU 2023:96)*. Skolverkets dnr 2024:523.

³⁵ Skolverket har i tidigare *Yttrande över SOU 2024:45 Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor* ställt sig positivt till de förslag som berör Skolverket och skolväsendet.

en mobil insatsstyrka av kvalificerade handläggare som kan stödja myndigheter i implementeringen av avancerade digitala lösningar.

Skolverket har i yttrandet över AI-kommissionens *Färdplan för Sverige* (SOU 2025:12) givit stöd till förslaget om att inrätta ett AI-kompetenscentrum (AI-verkstad) med tillhörande mobil insatsstyrka för att stödja offentliga verksamheter i användningen av avancerade digitala tekniker.³⁶ AI-lösningar har betydande potential att bidra till effektivisering och verksamhetsutveckling inom offentlig sektor, men förutsätter samtidigt tillräcklig kompetens, säkra tekniska förutsättningar och ett strukturerat genomförande. Ett centralt tillhandahållande av gemensamma verktyg och tekniska lösningar, inklusive kostnadseffektiva och säkra nationella AI-tjänster, bedöms kunna skapa förutsättningar för ett ändamålsenligt införande.

Skolverket vill samtidigt framhålla vikten av att AI-kompetenscentrumets arbete bidrar till att stärka verksamheternas egen kompetens och AI-litteracitet samt bör vara tillgängligt och relevant för aktörer i skolväsendet. Behov och krav utifrån juridiska, pedagogiska och etiska perspektiv varierar mellan skolor och skiljer sig från annan offentlig verksamhet eftersom de påverkar barn och unga. För att främja en säker, ansvarsfull och etisk användning av AI bör centret även kunna tillhandahålla metod- och kunskapsstöd som stärker användarnas förståelse för AI-systemens möjligheter, begränsningar och risker. Skolverket ser därför att AI-kompetenscentrumet behöver ha tillgång till sektorspecifika kunskaper om skolväsendet.

4.4.5 Främja automatisering inom offentlig sektor

Skolverket instämmer i Produktivitetskommissionens bedömning om att automatiseringen av beslutsfattandet i offentlig finansierad verksamhet bör öka, samt tillstyrker förslaget om att genomföra en översyn av områden där automatisering kan vara relevant.

5 Arbetsmarknad och kompetensförsörjning

5.3.5 Stärk de nationella yrkesprogrammen på gymnasial nivå

Skolverket avstyrker förslaget om nya yrkesprogram och utvecklar resonemanget nedan. Myndighetens ställningstagande baseras på tidigare yttrande över betänkandet *Fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:74).³⁷

Skolverket delar bilden när det gäller problematiken med såväl den betydande andelen elever som lämnar grundskolan utan behörighet till studier på nationella program, som när det gäller den nationella kompetensförsörjningen. Skolverket

³⁶ Skolverkets *Yttrande angående betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige* (SOU 2025:12). Skolverkets dnr 2025:1016.

³⁷ Skolverkets *Yttrande Flervägar till arbetslivet* (SOU 2024:74). Skolverkets dnr 2025:960.

delar också bedömningen att elever som inte nått kraven för behörighet till dagens yrkesprogram behöver få tillgång till strukturerade yrkesutbildningar som underlättar deras arbetsmarknadsetablering och bidrar till en ökad kompetensförsörjning som är möjlig att följa upp.

Myndigheten vill dock lyfta fram de relativt stora förändringar som svenskt utbildningssystem på grundläggande och gymnasial nivå har genomgått de senaste åren. Det rör bland annat byte av kunskapskrav till betygskriterier, sammantagen bedömning, grundläggande behörighet på yrkesprogrammen, etablerade yrkespaket och den 1 juli 2025 ett införande av gymnasiereformen Gy25. Ingen av dessa förändringar har ännu utvärderats utifrån vilken effekt de har haft på behörighet till gymnasieskolan, genomströmning i gymnasieskolan, utbildning på gymnasial nivå, genomförda yrkespaket och en fortsatt etablering på arbetsmarknaden.

Skolverket bedömer att det skulle vara lämpligt att i stället undersöka förutsättningarna för en reglering av existerande system som inte skulle innebära en så genomgående förändring som de föreslagna nya yrkesprogrammen. Skolverket bedömer att den utpekade problematiken gällande kompetensförsörjningen kan få motsvarande lösning inom ramen för existerande system i stället för genom de föreslagna yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng.

Skolverket föreslår i stället att dagens yrkesintroduktionsprogram får en ny och tydlig reglering där yrkespaket framtagna tillsammans med de olika nationella programråden kan ingå.³⁸

5.3.6 STEM och möjligheten att göra kloka utbildningsval

Skolverket delar bedömningen att studie- och yrkesvägledningen bör stärkas och tillgängligheten till jämförbar information om utbildningskvalitet och prognoser över arbetsmarknadsutfall bör säkerställas.

Skolverket delar även bedömningen att det är viktigt att låta elever på olika sätt komma i kontakt med en stor bredd av ämnen och områden där STEM-relaterade yrken kan vara en del.

Avseende bedömningen att gymnasieelever som studerar vid andra program än de naturvetenskapliga och tekniska bör ges större möjlighet att läsa mer matematik, bedömer Skolverket att det redan idag finns goda möjligheter att läsa mer matematik även på andra program. Detta genom möjligheter inom programfördjupningen på de olika programmen och/eller som individuellt val där eleven har 200 poäng som är möjliga att lägga på matematikämnen. En

³⁸ Skolverkets *Yttrande Flervägar till arbetslivet (SOU 2024:74)*. Skolverkets dnr 2025:960.

grundläggande utmaning idag är att få eleverna intresserade av att välja att läsa mer matematik på högre nivåer.

5.3.7 Stärka förutsättningar i klassrummet

Skolverket lämnar inget svar på Produktivitetskommissionens bedömning. Skolverket hänvisar till myndighetens tidigare remissyttranden över de olika betänkandena.³⁹

13 Kommunsektorn

13.3.4 Statsbidragsportal och sektorsbidrag

Skolverket instämmer med kommissionens förslag om att ta fram en statsbidragsportal för samtliga riktade statsbidrag, där all information om bidragen samlas och där ansökan, återrapportering samt redovisning sker.⁴⁰

Skolverket ställer sig positivt till kommissionens förslag om att minska antalet riktade statsbidrag, framför allt inom områdena utbildning och hälso- och sjukvård, genom att de avslutas eller inordnas i sektorsbidrag. Myndigheten har i tidigare sammanhang framfört synpunkter som motsvarar de kommissionen framför.⁴¹ Att minska antalet statsbidrag medför att huvudmännens uppgiftslämnarbörda begränsas. Det främjar även förutsättningarna för att alla huvudmän ska kunna ta del av statsbidragen. Om förändringen kombineras med införande av ett sektorsbidrag får huvudmännen dessutom ett större utrymme att använda resurser utifrån lokala behov.

14 Administration i offentlig sektor

14.3.1 Minska perspektivträngseln

Skolverket instämmer i vissa delar av betänkandets bedömning om att de externa kraven och målsättningarna för offentliga organisationer bör minska. Myndigheten gör dock skillnad mellan externa krav och målsättningar som rör kärnuppdraget och de tvärspektoriella krav och mål som ökar komplexiteten i styrningen av verksamheten. Det är främst kraven och målsättningarnas

³⁹ Se Skolverkets remissyttranden på betänkande *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19), *Ett likvärdigt betygssystem* (SOU 2025:18), *Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning* (SOU 2024:81), *Förbättrat stöd i skolan* (SOU 2025:44), *Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever* (SOU 2024:94) och *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan* (SOU 2025:8).

⁴⁰ Skolverket noterar att en sådan portal redan håller på att förverkligas genom uppdrag som tidigare tilldelats Statskontoret.

⁴¹ Se exempelvis Skolverkets *Yttrande över delbetänkandet SOU 2023:24 Etablering för fler – jämställda möjligheter till integration*, Skolverkets dnr 2023:1808, samt vad gäller sektorsbidrag i Skolverkets *Yttrande över förändring genom försök – försöksverksamhet i den kommunala sektorn* (SOU 2023:94), Skolverkets dnr 2024:203.

tvärssektoriella karaktär, snarare än deras externa karaktär, som riskerar att bromsa kärnprocesserna och orsaka produktivitsbortfall. Skolverket ser därför positivt på att reducera krav och målsättningar för offentliga organisationer som tar fokus och resurser från kärnuppdraget.

Skolverket tillstyrker förslaget att begränsa generella rapporteringskrav i regleringsbrev och myndighetsuppdrag. Skolverket delar bilden av att ett alltför omfattande rapporteringskrav riskerar att ta resurser från det arbete som skapar faktisk effekt genom konkret genomförande. Myndigheten bedömer att den resursåtgång som rapportering medför i stor utsträckning påverkas av omfattningen av den tvärssektoriella styrningen, rapporteringskrav som fastställs inom olika tvärssektoriella frågeområden samt kravens detaljeringsgrad. Dessa faktorer, och inte endast generella rapporteringskrav, är enligt myndighetens erfarenhet avgörande för hur stora resurser som i praktiken måste avsättas för rapporteringsarbetet.

14.3.2 Rapportering och uppföljning bör ske mer sällan

Skolverket ställer sig positivt till ambitionen att eftersträva begränsningar i hur ofta rapportering och uppföljning bör ske för myndigheter och offentliga organisationer. Myndigheten bedömer samtidigt att rapporterings- och uppföljningsbehovet skiljer sig åt beroende på vilket område det gäller. För det huvudsakliga kärnuppdraget bör rapportering fortsatt ske frekvent, medan det för andra frågor och förordningsstyrda stödfunktioner kan övervägas om det kan ske med längre intervaller än i dag.

Skolverket avstår från att ta ställning till förslaget att Statskontoret ges i uppdrag att gå igenom samtliga myndigheters regleringsbrev och föreslå utglesning av rapporteringsintervall för uppdrag och återrapporteringskrav. Ett medskick är dock att man i ett sådant uppdrag behöver ta hänsyn till helheten i myndigheters rapporterings- och uppföljningskrav, till exempel myndigheters instruktion.

14.3.3 Se över myndighetsföreskrifters detaljeringsgrad

Skolverket avstyrker förslaget om att ge ett antal myndigheter i uppdrag att gå igenom sina föreskrifter i syfte att minska detaljeringsgraden och därmed administrationen för andra offentliga organisationer.

Skolverket betonar vikten av att myndigheter arbetar aktivt med regelförenkling, vilket redan sker på Skolverket genom regelbunden översyn. Skolverket vill också påpeka att regelförenkling behöver ställas mot andra intressen för barn och elever, bland annat vad gäller myndighetens resurser och vad som prioriteras. I ljuset av de genomgripande förändringar av skolväsendet som pågår finns det samtidigt fortsatt stora behov av arbete i syfte att uppfylla barn och elevers rättigheter inom en rad områden. Då behöver det i analysen av författningsförslaget ingå

alternativa lösningar i fråga om att i högre utsträckning nå ut med förståelse för regelverken.

14.3.4 Begränsa alltför omfattande organisatorisk samverkan

Skolverket delar betänkandets bedömning om att begränsa alltför omfattande organisatorisk samverkan.

Skolverket har betydande erfarenhet av olika former av samverkan genom deltagande i flertalet organisatoriska samverkansstrukturer, ofta på uppdrag eller efter instruktion från regeringen. Myndigheten anser att samverkan fyller en central funktion inom myndighetens huvudsakliga verksamhetsområden och att värde genereras när det finns en tydlig förväntan om vad samverkan ska resultera i samt när samverkansdeltagarna har en aktiv roll. Vid samverkan som endast berör myndigheten på ett mer perifert sätt präglas deltagandet ofta av en mer passiv roll och en tveksam nytta för den egna organisationen. Skolverket anser att en huvudansvarig bör utses i samverkansuppdrag i stället för att ge myndigheter gemensamma samverkansuppdrag.

15 Offentlig upphandling

15.3.1 Systematisk användning av erfarenheter

Skolverket avstyrker förslaget att införa ett system där upphandlande organisationer registrerar erfarenhet av leverantörers prestationer till stöd för kontraktstilldelning. Skolverket saknar bland annat en redogörelse för vilka kontrollmekanismer som ska säkerställa att systemet inte kan manipuleras. Myndigheten ser en risk att uppgifter kan manipuleras eller att otillbörlig påverkan kan förekomma i samband med de svar som lämnas om en viss leverantörs prestation. Ett alternativ kunde vara att förenkla uteslutning av leverantörer i upphandlingar efter tidigare misskötsel utifrån LOU 13 kap §3 punkt 5, i enlighet med det förslag som Konkurrensverket lämnat till regeringen.⁴² Konkurrensverket föreslår bland annat att det bör införas ett register som ger upphandlande organisationer bättre förutsättningar att utesluta leverantörer som visat brister i tidigare kontrakt.

15.3.2 Bättre uppgifter från hela inköpsprocessen

Skolverket instämmer i förslaget om en samlad databas över inköpsmönster i offentlig sektor. Om en databas införs, är det viktigt att inrapporteringen underlättas, exempelvis genom standardiserade gränssnitt för informationsutbyte samt att mängden uppgifter begränsas för att motverka administrativ börda för de upphandlande organisationerna.

⁴² <https://www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/rapportlista/metoder-for-att-beakta-kvalitet-i-offentliga-kontrakt/>

15.3.3 Bättre organisering av inköpsverksamheten

Skolverket delar utredningens ståndpunkt att kategoristyrning och inköpsanalyser är bra arbetssätt för att arbeta mer strategiskt med inköp i offentlig sektor. Dessa arbetssätt är redan spridda i många myndigheter samt inom kommuner och regioner.

Skolverket avstyrker dock förslaget att införa formell reglering av denna typ av arbetssätt i större myndigheter. Det är mer lämpligt att utifrån nyligen framtaget stöd från Upphandlingsmyndigheten inspirera fler att anamma denna typ av arbetssätt⁴³.

15.3.4 Stärkt nationellt upphandlingsstöd

Skolverket instämmer i utredningens förslag att förstärka det stöd som erbjuds av Upphandlingsmyndigheten. Frågeservice är idag en mycket uppskattad tjänst som erbjuds till både offentliga organisationer och leverantörer.

Ett angeläget område som skulle behöva stärkas är det stöd som finns om kravställning gällande hållbarhetskrav i form av Kriteriedatabas⁴⁴ för miljökrav, arbetsrättsliga villkor, tillgänglighet och liknande. Detta är svåra områden för enskilda upphandlande organisationer att hantera på egen hand och det är därför av stor betydelse att ett stöd finns och utvecklas över tid utifrån de förändringar som sker i såväl teknikutveckling som kollektivavtalsvillkor.

15.3.5 Färre överprövningar och effektivare handläggning

Skolverket ser att det vore lämpligt att effektivisera handläggningsprocesserna i förvaltningsdomstolar. Myndigheten stödjer därför Produktivitetskommissionens förslag att koncentrera upphandlingsmål till färre domstolar. Detta förutsätter en resursförstärkning i de aktuella domstolarna och under en övergångstid behöver åtgärder vidtas för att inte handläggningstiderna ska öka då nya rutiner införs och kompetens byggs upp.

15.3.6 Förändrade europeiska upphandlingsregler

Skolverket instämmer i bedömningen att det europeiska upphandlingsregelverket bör utformas för att underlätta affärsmässighet. I Sverige finns idag en stor samsyn om behovet av förenklingar i form av mindre detaljreglering och en ökad flexibilitet i hanteringen av exempelvis dialog under upphandlingsprocessen.

⁴³ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/styra-och-leda-inkopsverksamhet/andamalsenliga-inkopsorganisationer/kategoristyrning/borja-arbeta-kategoristyr/>

⁴⁴ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/>

16 Konkurrens inom välfärdssektorn

16.4.1 Utvärdering och kontinuerlig omreglering

Skolverket delar bedömningen att kvasimarknader regelbundet bör utvärderas och omregleras i syfte att åtgärda problem som eventuellt uppstått och att kapacitet för detta behöver säkerställas. Information som tas fram inom sådant arbete bör delas till allmänheten. Myndigheten bidrar genom vårt uppdrag gällande uppföljning och utvärdering med information för beslutsfattare och andra målgrupper.

Skolverket och Skolinspektionen har tidigare uppmärksammat problem med att det kan vara svårt att fastställa ägandestrukturer bland fristående huvudmän och hur resurser fördelas inom en koncern. Det är även svårt att få en fullständig bild av det utländska ägandet inom friskolesektorn, bland annat eftersom ägandet ofta förändras snabbt och huvudmän inte alltid anmäler förändringar i ägandet. Totalförsvarets forskningsinstitut har också påtalat att det finns svårigheter att identifiera nationaliteten på ett företags huvudman eller ägarförhållanden utomlands, vilket enligt myndigheten kan innebära en säkerhetsrisk.⁴⁵

På Skolverkets vägnar

Christina Månberg
Överdirektör

Emil Niklasson
Undervisningsråd

Handlingen är beslutad i Skolverkets elektroniska ärende- och dokumenthanteringssystem av:
Christina Månberg¹ (Signerare) den 2026-02-04
Emil Niklasson (Signerare) den 2026-02-04.

⁴⁵ Skolverket (2025). *Enskilda huvudmän i förskolan*. Skolverkets dnr 2025:9.

I ärendets slutliga handläggning har även rättschefen Erik Janzon, avdelningschefen Lena Jenee, enhetschefen Ulrika Grönquist, undervisningsrådet Anna-Lena Larsson-Lönnquist, undervisningsrådet Emil Niklasson (föredragande) deltagit.